

A turisztikai és a pénzügyágazat együttműködési lehetőségei a pénzügyi biztonság fokozása érdekében

Cooperation between tourism and financial sector in order to increase the level of security

Somogyi Tamás

doktorandusz
Óbudai Egyetem,
Biztonságtudományi Doktori Iskola
somogyi.tamas@phd.uni-obuda.hu

Nagy Rudolf

Dr., habil., PhD, egyetemi adjunktus, nyá. t. ezredes
Óbudai Egyetem,
Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar
nagy.rudolf@bgk.uni-obuda.hu

Absztrakt

Cél: A biztonság témája napjainkban egyre fontosabbá válik. Különösen igaz ez azon ágazatok esetében, melyek hazánkban a társadalom és a gazdaság szempontjából jelentősnek mondhatóak. A bizalom megőrzése és a biztonság fejlesztésének kérdése megjelenik mind a turisztikai ágazatban, mind a pénzügyágazatban. Azonban e két ágazat közös területe, kapcsolódási pontjai kevésbé kutatott téma. A szerzők célja a turisztikai és a pénzügyágazat közös területének feltárása a biztonság szempontjából, és a pénzügyi biztonság növelésének érdekében együttműködési javaslatok megfogalmazása.

Módszertan: A kutatás során a hazai és nemzetközi szakirodalmat dolgozták fel a szerzők, valamint az ágazatspecifikus szervek által közzétett adatokat elemeztük.

Megállapítások: A szerzők rámutatnak a biztonság jelentőségére ebben a két ágazatban, továbbá az együttműködési lehetőségeikre a biztonság fokozása céljából. Igazolják az infrastruktúra-fejlesztés és a biztonság tudatosság növelésének a fontosságát, majd jövőbeli kutatási irányokat vázolnak fel. Végül tárgyalják a rendkívüli helyzetekre (elsősorban természeti csapásokra) való felkészülés során lehetséges együttműködést.

Érték: A szerzők megállapításait értékesnek találhatják a tudományos élet képviselői mellett a tárgyalt ágazatok szereplői, szabályozói, valamint az illetékes hatóságok.

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2024. 10. 07. Átdolgozás: 2024. 10. 17.
Elfogadás: 2024. 10. 29.

Kulcsszavak: turizmus, pénzügyágazat, biztonság, pénzügyi biztonság

Abstract

Aim: Security is becoming more and more important. This is especially the case in the those fields that are significant for the society and economy in Hungary. Maintaining trust and increasing the level of security are key issues within tourism and the financial sector. However, the common points of these two sectors have not been examined thoroughly. This study aims to explore the common points of the tourism and the financial sector from security point of view and to provide recommendations for cooperation in order to increase the level of security.

Methodology: Hungarian and international relevant literature has been studied and publicly available data issued by sector-specific authorities has been examined.

Findings: The importance of security in these two sectors will be pointed out, and some possible topics for cooperation will be provided. The significance of infrastructure development and security awareness will be underpinned. Topics for future research will be given. Lastly, cooperation aiming for the better preparedness for crises and natural disasters will be urged.

Value: These findings could be valuable for researchers, for the members of the analysed sectors, relevant policy makers and authorities.

Keywords: tourism, financial sector, security, financial security

Bevezetés

Ahogy a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ), az ágazat kormányzati szervének honlapján olvasható, „*a turizmus Magyarországon stratégiai fontosságú ágazat, a gazdaság egyik motorja, az ágazat biztosítja a GDP több mint 13%-át. Versenyképes, fenntartható növekedésének biztosítása, pozícióinak javítása mindannyiunk közös érdeke.*” ([URL1](#)). A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint hazánkban 2023-ban 12 827 ezer legalább kétnapos utazás történt, mely során 632 296 millió forintot költöttek összesen ([URL2](#)). Ugyanebben az évben a Magyarországra tett külföldi, legalább kétnapos utazások száma 12 933 ezer volt, mely során az utazáshoz kapcsolódó költség 2 385 366 millió forint volt ([URL3](#)). A többnapos utazásban részt vevők többségének célja a pihenés és kikapcsolódás, illetve a strandolás és fürdőzés (Rácz, 2023a). Ezen adatok alátámasztják egyfelől hazánkban a turisztikai ágazat zavartalan működésének fontosságát, másfelől láttatják a kapcsolódó pénzügyi szolgáltatások biztonságos

rendelkezésre állásának jelentőségét. Kijelenthető, hogy a biztonság kérdése a turizmusban is megjelenik (Rácz, 2023b), mely kétségtelenül összetett fogalom és többféleképpen is megközelíthető.

A biztonság a *Hadtudományi lexikon* alapján „*egy félelem vagy aggodalom nélküli állapotot jelent. A ~ számtalan definíciójában közös az, hogy a fenyegetettség hiányát vagy kivédésének képességét jelenti.*” (Hadtudományi Lexikon, 2019). A biztonságtudomány területén alapműnek számító tankönyv szerint „*a biztonság személyek és szervezetek azon állapota, melyet a létüket, illetve rendeltetészerű működésüket veszélyeztető tényezők és az azokkal szemben alkalmazott védelmi erőforrások együtthatása határoz meg*” (Berek et al., 2016). Fontos kiemelni, hogy a biztonság „*konkrét értelmezését mindig valamely érték, illetve annak veszélyeztetése határozza meg*” (Gazdag & Remek, 2018). Ezek alapján a biztonság több szempontból is értelmezhető.

A biztonság kérdését megközelíthetjük a fenyegetettség szempontjából. Közismert például az életet és értékeket fenyegető tűz veszélye (Bérczi & Pócsik, 2023), mellyel szembeni biztonságot a tűzvédelem szolgálja (Nagy, 2024). Az egészséget fenyegetik a járványok, melyek kezelése speciális kihívást jelent (Nagy, 2021), de megemlíthetők az egészségügyi intézmények működését veszélyeztető erők is (Veresné & Berek, 2022; Besenyő, 2024). További példaként hozható a tiszta vízhez való hozzáférést fenyegető tényezők (Nagy, 2023a; Berek, 2024) vagy az élelmiszer-ellátást biztosító kérdések (Besenyő et al., 2022). Léteznek egyes társadalmi csoportokat érintő fenyegetések, például a keresztényüldözés (Berek, 2021), de azonosíthatóak akár a társadalom egészét veszélyeztetni képes tényezők is, mint például a migráció némely fajtája (Besenyő & Kaló, 2021), vagy a terrorizmus (Besenyő & Sólyomfi, 2024). A klímaváltozás jelenségéhez kapcsolódó veszélyek (Halász & Földi, 2019) előtérbe helyezik a környezetbiztonsági kérdéseket (Földi, 2021).

Ezen előbbi, a fenyegetettség szempontjából történő megközelítés mellett a biztonság értelmezhető egy-egy szektor vagy valamely különleges érték, objektum szempontjából is. Kutatási terület például az iparbiztonság kérdései (Nagy, 2023b), vagy a közúti áruforgalom biztonságát szavatoló tényezők (Boda & Nagy, 2019). Kiemelt jelentőségű hazánkban a paksi atomerőműhöz kapcsolódó biztonsági kihívások kezelése (Antal, 2024). További példaként említhető egy, a nemzet számára különös jelentőséggel bíró múzeum (Jenei, 2023), mely fizikai biztonsági kihívásokat támaszt (Lőrincz & Berek, 2023). Speciális szakterület a biztonság terén az objektumvédelem (Boruzs, 2024).

Az államok szintjén is létezik a biztonság fogalma, melyből levezethető a nemzetbiztonság mint államigazgatási terület, és az ehhez kapcsolódó tudományterület (Solti, 2024). Vizsgálható továbbá egy-egy régió vagy ország azon állapota is,

melyben a különböző fenyegetések együtt jelennek meg, a kivédésükre azonban nincsen lehetősége a vezetésnek. Biztonsági szempontból kihívásokkal terhelt térség például a Nyugat-Balkán (Lőrinczné, 2022), a Közel-Kelet egyes zónái (Resperger, 2016), vagy Szomália partjai (Besenyő & Sinkó, 2022). Ilyen esetekben a biztonsági kihívások kezelése országok közötti együttműködést és közös erőfeszítést is megkövetelhet (Resperger & Szolga, 2022).

Fenti példák mutatják a biztonság fogalmának komplexitását, valamint a biztonsághoz kapcsolódó területek jelentőségét. Ez utóbbit igazolja a hivatkozott kutatási eredmények mellett a nemzeti jogszabályi környezet, az illetékes állami szervek létezése és feladatköre (Muhoray, 2024). Lényeges ennél a pontnál megemlíteni, hogy a biztonság mint állapot vagy védekező képesség, időben változó. Ezt támasztja alá a biztonságtechnika területének fejlődése (Gáti, 2023; Nagy, 2023c) és a területen a képzés folyamatos megújulása (Nagy, 2023d). Mindezek alapján kettő megállapítás tehető. Egyfelől a biztonság területe kiemelt jelentőséggel bír a társadalom egészének szempontjából, másfelől tudományosan vizsgálható a biztonság kérdése.

Különösen lényeges a biztonság területének kutatása a kiemelt ágazatok esetében, mint amilyen például hazánkban a turizmus, vendéglátás. Tanulmányunkban egyrésztől igazoljuk, hogy a turisztikai ágazatban is megjelenik a biztonság kérdése és azon belül a pénzügyi veszteséggel fenyegető veszélyek elkerülése, másrésztől feltárjuk a biztonságnövelő együttműködés lehetőségeit a turisztikai és a pénzügyágazat között. A pénzügyágazatban jelen levő érték természetszerűleg követeli meg a magas szintű biztonságot, másfelől a pénzügyágazat szolgáltatásain keresztül ez a két szektor kapcsolatban áll egymással. Vizsgálható tehát az ezen két szektor közötti biztonsági együttműködés lehetősége.

A bankrendszer működésének biztonsága

Mindenekelőtt szükséges áttekinteni a pénzügyágazat, illetve a bankok működését és a szolgáltatásaikat érő fenyegetésekkel szembeni védekezés fontosságát annak érdekében, hogy érthető legyen az ágazatban meglévő biztonság és annak jelentősége. A bankok tekinthetők a pénzügyi rendszer központjának, hiszen kulcsszerepet játszanak mint közvetítők a befektetők, hiteligénylők és a kormány között (Goddard & Wilson, 2016). Amikor a bankrendszer hatékonyan működik, a befektetők, kölcsönt felvevők és a kormányzat képes prosperálni, a céljaikat meg tudják valósítani. Mindehhez természetesen a szereplők részéről szükséges egy, a pénzt mozgatni képes rendszer és annak elfogadása (Curzio, 1995).

Kétségtelen, hogy a közvetítői szerephez nélkülözhetetlen a bizalom megszerzése, különösen a digitalizált világunkban (Rodrigues et al., 2022), amikor világszerte elektronikus szolgáltatásokat használunk, a vagyont pedig nem jelenik meg fizikai formában. Kutatás igazolta a bizalom meglétének létfontosságát az elektronikus pénzügyi szolgáltatások használatakor (Abdelsalam et al., 2024), különösen a fiatalok körében (Windasari et al., 2022). A bizalom szükséges a pénzügyek interneten keresztüli kezeléséhez is (Huang et al., 2011). A mai bankrendszer törekeny is egyben, hiszen a bankok összeomlásának, ha nem lennének elégedettek a befektetők, vagy elveszítenék az ügyfelek bizalmát (Goddard & Wilson, 2016). Ráadásul egy működési zavarral küzdő bank az egész bankrendszerbe vetett bizalmat megrendítheti. Márpedig a bankrendszer a gazdaság működéséhez és növekedéséhez nélkülözhetetlen, így az emberek és a nemzetek számára létfontosságú (Singh et al., 2014). A pénzügyi infrastruktúra jelentősebb zavara vagy kiesése kihatással lehet más szektorokra is, likviditási problémát és az ellátási láncok leállását okozva (Macaulay, 2008). Esszenciális tehát a bizalom megléte és a fenyegetésekkel szembeni védekezés, azaz a biztonság.

A bankrendszerbe vetett bizalom megőrzése és működésének biztonsága érdekében az ágazat szigorúan szabályozott. A bankrendszer stabilitásának megtartásában a központi bankok kulcsszerepet töltenek be mint ágazat-specifikus szabályozó és felvigyázó szervek. A központi bankok olyan rendeleteket és ajánlásokat bocsátanak ki, melyek érvényesülését szankciókkal is kikényszeríthetik. Igazolták, hogy a központi bankok jó szabályozói és felvigyázói működése elősegíti az ágazat jó teljesítményét (Arias et al., 2020). A szektor stabilitását erősíti a hatékony és megfelelő ágazati szabályozás (Issah et al., 2022). A szabályozói működés jó minősége a bankrendszer jobb és stabilabb működését eredményezi (Elfeituri, 2022). Ugyanakkor egy gyenge teljesítményű, instabil bankrendszer mellett megerősödnek az illegális pénzügyi szolgáltatások (Ilesanmi & Tewari, 2019), melyek végső soron az ország politikai stabilitását fenyegetik (Somogyi & Nagy, 2023).

Fentiekből látható tehát, hogy esszenciális a bankrendszer egészébe vetett bizalom megőrzése, és a működés biztonságának garantálása. Felmerülhet a kérdés, hogy a turisztikai ágazatban is szükséges-e a bizalom és biztonság megőrzése?

Biztonság a turisztikai ágazatban és az utazók pénzügyi biztonsága

A korábban említettek szerint a turisztikai ágazat hazánkban kiemelt jelentőségű. Kimutatható a turizmusba való befektetés pozitív hatása a helyi gazdaságra és

közösségekre (Tőzsér, 2021a). Ráadásul a turisztikai ágazat szolgáltatásai iránti igény folyamatos, például a koronavírus-járvány utáni vizsgálatok szerint a korlátozásokat követően a turisztikai célú utazások újraindultak (Tőzsér, 2021b). A turisztikai ágazat tehát nagy jelentőségű, ezért természetesen merül fel a biztonság kérdése. Ahogyan erre már az 1980-as években rámutattak, ebben az ágazatban is alapvető a bizalom és a biztonság (Ronkainen, 1983). Igazolt például, hogy a terrorizmus és a politikai instabilitás a vendégéjszakák zuhanását okozza (Sönmez, 1998), míg a biztonság a desztináció versenyelőnyét jelenti (Senoamadi, 2022). Agarwal és társai megerősítik a biztonságérzet jelentőségét az utazás megválasztása során (Agarwal et al., 2021). Ráadásul figyelembe kell venni az úgynevezett memóriaeffektust, vagyis annak jelenségét, hogy a múltbeli utazási élmények befolyásolják a jelen utazásait (Seabra et al., 2020). A rossz emlékek és érzések károsan hatnak a vendégek érkezésére (Brown, 2015). Kétségtelen, hogy több ok vezethet utazás alatti rossz emlékekhez, incidenshez, anyagi veszteséghez, ezért a biztonság témaköre a turisztikai ágazatban is összetett, több területre tagolódik.

Michalkó a közbiztonságot, az egészségbiztonságot, a fogyasztásbiztonságot, a műszaki biztonságot és az eligazodásbiztonságot tekinti a turizmusbiztonság fő tényezőinek (Michalkó, 2020). Keller és Tóth-Kaszás megmutatta, hogy az európai uniós országokban elsősorban a közbiztonságot értik a turizmus biztonsága alatt (Keller & Tóth-Kaszás, 2021). Nemzetközi és hazai kutatás eredménye mutatja, hogy a turisták ellen elkövetett leggyakoribb bűncselekmények a különböző csalások, átverések és lopások (Adongo et al., 2017; Mátyás, 2020). Kijelenthető tehát, hogy az utazók számára pénzügyi veszteséggel járó események elleni védekezés a turizmusbiztonság egyik lényeges kérdése.

Kétségtelen, hogy a turizmus nagy mértékben támaszkodik a pénzügyágazat szolgáltatásaira, például az átutalásra és bankkártyás fizetésre. Természetesen a turisták nem a kizárólagos felhasználói ezen banki szolgáltatásoknak, azonban az kijelenthető, hogy az elégedettségük pozitívan hat a helyi gazdasági életre. Igazolt, hogy a pénzügyi szolgáltatások jó tapasztalatai elégedettséggel töltik el a felhasználókat, és a pozitív élmények mentén az emberek ajánlani fogják a szolgáltatásokat (Ladhari et al., 2011; Mbama & Ezepue, 2018). Ezzel szemben csalás vagy fizetési probléma a turistákban negatív képet kelt, csökkenti a desztináció vonzerejét, végső soron pedig károsan hat a helyi gazdaságra és az egész ágazatra. Az anyagi veszteséggel szembeni védekezés fejlesztése kulcskérdés tehát. Kutatás igazolja, hogy a biztonságba való befektetés elősegíti a turizmus növekedését és pozitívan hat az egész gazdaságra (Manrique-de-Lara-Peñate et al., 2022; Musavengane et al., 2020). Különösen igaz ez az infrastruktúrára és annak biztonságos működésére (Ghalia et al., 2019; Gonda, 2024).

Összességként elmondható, hogy a biztonság kérdése a turisztikai ágazatban is megjelenik és lényeges az ágazat, a helyi közösség és a gazdaság szempontjából is. Látható, hogy a turizmusbiztonság komplex témakörében a pénzügyi szolgáltatások biztonsága is kiemelt jelentőséggel bír. Különösen fontos a csalások, lopások elleni védekezés, valamint a pénzügyi szolgáltatások megbízhatósága és rendelkezésre állása. Így lényeges kérdés a biztonságnövelő együttműködés lehetősége a turisztikai és a pénzügyágazat között.

Együttműködési lehetőségek a biztonság fokozása érdekében

Minthogy egy utazást, nyaralást elronthat vagy ellehetetleníthet a vendégeket ért fizetési kellemetlenség vagy pénzügyi veszteség, kijelenthető, hogy a biztonságos és magas szintű pénzügyi szolgáltatások kiemelten fontosak a turisztikai ágazat, és ebből fakadóan hazánkban a gazdaság számára. Fontos kérdés tehát a turizmusbiztonságon belül a pénzügyi szolgáltatások biztonságának fokozása. A következőkben megvizsgáljuk az ezt a célt szolgáló együttműködési lehetőségeket a pénzügyágazat és a turisztikai ágazat között.

Infrastruktúra-fejlesztés

Az elektronikus pénzügyi szolgáltatások mára elterjedté váltak, ráadásul az elmúlt években a koronavírus-járvány alatti védekező intézkedések is háttérbe szorították a készpénzes tranzakciókat. A Magyar Nemzeti Bank egy 2022-es felmérése szerint hazánkban az emberek 80%-a nyitott az elektronikus fizetési lehetőségekre (MNB, 2022). A készpénzmentesítés kérdéskörének kutatása pedig felerősödött (Matolcsy, 2021). Ráadásul ki kell emelni a turisztikai ágazatban elfogadott készpénzkímélő fizetési eszközt, a SZÉP kártyát, mely elfogadása a bankkártyák elfogadásával azonos infrastruktúrán történik. Kétségtelen, hogy a készpénz használatának is megvannak a maga előnyei és hátrányai. Valószínűsíthető, hogy a készpénz a jövőben is elfogadott lesz a turizmusban, ugyanakkor az elektronikus pénzügyi szolgáltatások további terjedése vitathatatlan előnyökkel járna. Egyfelől a fent említett technikai fejlődés és átalakulás nyomán a fogyasztók igénylik ezt a fajta fizetési lehetőséget. Másfelől a készpénzhasználat célzott visszaszorítása a gazdaság fehérítésében, valamint a bűnüldözésben, bűnmegelőzésben is szerepet játszhat. Igazolt például, hogy az illegális tevékenységgel megszerzett pénz és a hamisított bankjegyek felhasználásához és mozgatásához egyes bűnözői körök és terrorszervezetek a turizmus szolgáltatásait is használják (Besenyő & Súlyomfi, 2020).

Egy hazai kutatás a desztinációk megújulását elsősorban a minőségi fejlesztésekhez kapcsolja (Aubert et al., 2020), vagyis a fogadóképesség minőségének emeléséhez és a fogyasztói igények magasabb szintű kiszolgálásához. Következésképpen a turisztikai ágazat és a pénzügyágazat közötti szorosabb együttműködés egyik céljának javasolható az elektronikus fizetési szolgáltatásokat biztosító infrastruktúra fejlesztése és terjesztése. Az elektronikus pénzügyi szolgáltatások és a készpénzkímélő fizetési lehetőségek kényelmesek, azonban a pénzügyágazat infrastruktúrájától függenek. A turisztikai fejlesztések során tehát kiemelt jelentőségű az elektronikus pénzügyi szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése. Ez alatt érthetjük a rendelkezésre állás szintjének emelését, a működés stabilitásának garantálását és új szolgáltatások nyújtását.

A készpénzkímélő fizetési módszerek és elektronikus szolgáltatások terjesztése, valamint új szolgáltatások fejlesztése hozzájárulhat a pénzügyi tudatosság növeléséhez, illetve ezen a téren lemaradtak felzárkóztatásához (Csiszárík-Kocsir, 2023). Különösen, amennyiben a banki szolgáltatásokon túl a pénzügyágazat egyéb szolgáltatásait is figyelembe vesszük. Javasolt kutatási irány lehet a biztosítások területe. A turizmus és a biztosítások közötti kapcsolat egyértelmű, és a pénzügyi infrastruktúra fejlesztése lehetőséget teremthet további elektronikus szolgáltatások és pénzügyi, biztosítói termékek igénybevételére. Például egy szállodában vagy aktív kikapcsolódást nyújtó szolgáltatónál a kényelmes és gyors elektronikus fizetési megoldások rendelkezésre állása és ösztönzése mellett akár azonnali utasbiztosítás megkötésének lehetősége ajánlható fejlesztési irányként.

Összességében a vendégek magasabb szintű kiszolgálása növeli az elégedettséget, a desztináció vonzerejét, közvetve pedig profitálhat belőle a turisztikai ágazat és a gazdaság. Lehetőséget teremt továbbá a pénzügyi tudatosság növelésére is. Azonban a pénzügyágazat infrastruktúrájának használatakor felmerül a biztonság kérdése, elsősorban a csalás, lopás elleni védekezés.

Biztonságtudatosság növelése

Egy, a turisztikai ágazat biztonsági kihívásaival foglalkozó kutatás alapján a turistákra a legnagyobb veszély a bankkártyahasználat során leselkedik (Lőrincz et al., 2023). Az elektronikus pénzügyi szolgáltatások és készpénzkímélő fizetési megoldások igénybevételekor kétségtelenül lényeges szempont a biztonság.

Az elektronikus pénzügyi szolgáltatásokat támadók és általában az információs térben bünt elkövetők fő szándéka az áldozatok pénzének megszerzése (Gyaraki, 2022). Ugyanakkor egy hazai kutatás szerint bár az emberek többsége tisztában van a rá leselkedő veszélyekkel, gyakran könnyelműen bánik az

adataival és annak védelmével (Bak & Kelemen-Erdős, 2022). A fenyegetés az elmúlt években növekedett (Kumar et al., 2022), melynek jelentőségét alátámasztja az is, hogy a témában jelentős számú nemzetközi kutatás zajlik (Bak & Kiss, 2021). Mindezek alapján megkerülhetetlen a kérdés, hogyan növelhető a turizmus szereplőinek biztonságtudatossága?

Az előbbieken tárgyalt infrastrukturális fejlesztések egyik célja az elektronikus pénzügyi szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése, használatának ösztönzése. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan javasolható a biztonságtudatosság növelése mind a turizmusban dolgozók, mind pedig a vendégek esetében. Fentiek szerint mind a turisztikai ágazat, mind a pénzügyágazat a bizalomra épül. A bizalmat erősítheti az elektronikus pénzügyi szolgáltatások magasabb védelmi szintje és biztonságosabb működése. Mindez megköveteli a dolgozók ismereteinek bővítését, amelyben a pénzügyágazat szakemberei segítséget nyújthatnak, azaz ez a két ágazat közötti együttműködés egyik lehetősége. Emellett a szolgáltatásokat használók számára is hasznos lehet, ha a pénzügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó biztonsági ismereteket szerezhettek. Kidolgozásra vár tehát annak módja, hogyan lehetne a vendégeket hasznos tanácsokkal ellátni a pénzügyeik biztonságos intézéséről. Szórolapok, digitális ismeretterjesztő anyagok készítése a két ágazat közötti együttműködést igényli.

Látható tehát az ágazatok közötti együttműködési lehetőség, melynek célja a biztonságtudatosság növelése a csalások, lopások elkerülése érdekében. Felmerül azonban a kérdés, milyen módszerekkel lehetséges a felhasználókat nem zavaró, de számukra rendkívül hasznos tanácsokat átadó módszereket alkalmazni a turisztikai ágazatban? Megfogalmazható tehát jövőbeli kutatási irány.

Tudományos kutatások

Fentebbi hivatkozások alapján látható, hogy kutatási terület mind a pénzügyi szolgáltatások biztonsága, mind pedig a turizmusbiztonság, azonban a közös terület és kapcsolódó pontok tudományos kutatása még várat magára. Ezért a két ágazat együttműködésének részeként a vonatkozó tudományos kutatások ösztönzése javasolható. Az alábbi irányokat tudjuk megfogalmazni és kutatási területként javasolni.

Egy, a hazai turisztikai ágazat biztonságával kapcsolatos érzéseket feltáró kutatás eredménye szerint elsősorban a fogyasztóvédelem és a bűnmegelőzés területén javasolt, elsősorban biztonság-növelő intézkedés (Tokodi, 2022). Ezen témák, például a pénzmosás megelőzésének önálló tudományos kutatása zajlik (Begyáki, 2023), azonban a kutatók kevés hangsúlyt fektettek a pénzügyágazat és a turisztikai ágazat közös területére. Az ezen a közös területen történő

fejlődés olyan kutatást tehet szükségessé, melyek megfogalmazása és finanszírozása a két ágazat közös fellépését igényli.

Az előző pontokban megfogalmazott javaslataink (infrastruktúra-fejlesztés és biztonságtudatosság növelése) új, eddig a gyakorlatban meg nem jelent irányt jelölnek, következésképpen ezen témák tudományos kutatása indokoltnak mondható. Későbbi lehetséges kutatási irányként felmerülhet további kérdéskör is, kiindulva az előbbi területek tudományos kutatási eredményeiből.

Javasolható tehát a turisztikai ágazat és a pénzügyágazat közötti együttműködést kiterjeszteni közösen támogatott tudományos kutatásokra is. Az új tudományos eredmények alkalmazása kétségtelenül mindkét ágazat számára előnyös lehet, végső soron pedig az egész gazdaság számára pozitív lehet.

Együttműködési lehetőségek a krízishelyzeti felkészülésben

A fentiekben bemutattuk a turizmusbiztonság sokrétűségét és azon belül a pénzügyi szolgáltatások biztonságosságának jelentőségét, valamint a pénzügyi biztonság növelésének lehetőségeit. Felmerülhet azonban olyan rendkívüli helyzet, amely során a pénzügyi szolgáltatások rendelkezésre állása, vagy a készpénzhez hozzáférés ellehetetlenül. Szükséges tehát kitérni az ilyen helyzetekre is az utazók pénzügyi biztonságának tárgyalásakor.

Az ilyen rendkívüli helyzetek közé sorolhatóak a természeti erők hatására bekövetkező természeti katasztrófák, melyek számossága a klímaváltozás hatására növekszik (Teknős, 2024). Ezen természeti katasztrófák között találhatóak például az erdőtüzek (Bodnár & Teknős, 2024), melyek kétségtelenül fenyegetést jelentenek az utazókra és a turisztikai ágazat infrastruktúrájára hazánkban (Somogyi, 2024) és Európában is (Neger et al., 2024). Elegendő itt az erdei szállásokra gondolni. Az elmúlt években Európa-szerte gyakoribbá váló erdőtüzek példája is mutatja, hogy természeti katasztrófák okozta rendkívüli helyzetek képesek ellehetetleníteni az utazók szabad mozgását és hazatérését, valamint az adott desztináción a pénzügyi szolgáltatások rendelkezésre állását. Kutatás eredménye igazolja, hogy az erdőtüzek által jelentősen fenyegetett Görögországban mind az agrárszektor, mind a turisztikai ágazat elvárja az erdőtüzek elleni komplex védekezést és a krízishelyzetek magas szintű kezelését (Misal et al., 2023). Turisztikai célpontok természeti katasztrófákkal szembeni védekezését kutatva felismerték egyfelől a helyi lakosok mellett az utazókkal is tervezés jelentőségét, másfelől a proaktivitás fontosságát a reaktivitással szemben (Cartier & Taylor, 2020). Igazolt, hogy a krízishelyzeti felkészülés és tervezés a turisztikai ágazatban is lényeges (Zhang et al., 2024). Időszerű

és lényeges kérdés tehát a pénzügyágazat és a turisztikai ágazat krízishelyzeti együttműködési lehetősége ezen a téren is. A következőkben kettő témára térünk ki: a biztosításokra és az utazók készpénzellátására.

A turisztikai ágazat szereplői számára kidolgozott speciális biztosítások jelentőségét már igazolták (Dayour et al., 2020). A klímaváltozás hatására a szélsőséges természeti események növekvő száma indokoltá teszi a természeti csapások bekövetkezésének esetére szóló biztosítási csomagok kidolgozását. A fentebb említettek szerint a turisztikai szempontból jelentős desztinációk esetében a tervezéskor és kockázatelemzéskor figyelembe kell venni a potenciális utazók létszámát. Ennek megfelelő biztosítási csomagok kidolgozása érdekében javasolható az ágazatok közötti együttműködés. A biztosítási csomagoknak szükség esetére megoldást kell nyújtaniuk akár nagy létszámú utazó elszállásolására és ellátására.

Egy esetleges extrém természeti jelenség bekövetkeztekor az utazók ellátásakor felmerül a készpénzellátás kérdése, különösen, ha a pénzügyi infrastruktúra sérül, az elektronikus pénzügyi szolgáltatások rendelkezésre állása nem biztosítható. Kétségtelenül terjednek az elektronikus fizetési szolgáltatások és növekszik a készpénzkímélő fizetési megoldások használata, azonban a készpénz mint fizetési módszer hazánkban és az Európai Unióban is jelentős, biztosítása továbbra is kötelező (Somogyi, 2023). Ennek egyik indoka a készpénzzel bonyolított tranzakciók infrastruktúrájától való függetlensége. Felmerülhet azonban a készpénz iránti igény olyan rendkívüli helyzetekben, amire az utazók nem készültek fel, például a hazatérésüket ellehetetlenítő természeti esemény bekövetkeztekor. Ilyen esetekben a helyi lakosság mellett az utazók számára is biztosítani kellhet az alapvető szolgáltatásokért való fizetést lehetővé tévő készpénz elérhetőségét.

Látható tehát, hogy rendkívüli helyzetekben segítségre szorulnak a turisztikai ágazat szereplői és akár nagy létszámban az utazók is. Ezért lényeges az extrém természeti jelenségekre felkészüléskor a megfelelő tervezés, valamint proaktív módon a turisztikai ágazat szereplői számára speciális biztosítások kidolgozása, mely magában foglalja az utazók támogatását és szükség szerint készpénzzel történő ellátását is. Ezen megoldási lehetőségek kidolgozása és bevezetése az ágazatok közötti együttműködés keretében történhet.

Összegzés

Kiemelt fontosságú a biztonság kérdésköre napjainkban, különösen azon ágazatok esetében, melyek hazánkban jelentősnek mondhatóak. A bizalom megőrzése és a biztonság fejlesztésének kérdése megjelenik mind a turisztikai ágazatban,

mind a pénzügyágazatban. Azonban, a két ágazat közös területe, kapcsolódási pontjai kevésbé kutatott.

Cikkünkben rámutattunk a biztonság jelentőségére és a turizmus, valamint a pénzügyágazat együttműködési lehetőségeire a biztonság fokozása céljából. Igazoltuk az infrastruktúra-fejlesztés és a biztonságtudatosság növelésének a jelentőségét, és javaslatot tettünk e két területen az ágazatok közötti együttműködésre, valamint jövőbeli kutatási irányokat vázoltunk fel, és ösztönöztük ezen tudományos kutatások elindítását és támogatását a két vizsgált ágazat együttműködésének keretében. Tárgyaltuk a rendkívüli helyzetekre való felkészülés területén lehetséges együttműködési lehetőségeket is. Kétségtelen, hogy a turizmus fejlesztése, valamint a lakosság pénzügyi ismereteinek bővítése és biztonságtudatosságának növelése, valamint a krízishelyzeti felkészülés nemcsak a két ágazat, hanem az egész ország számára előnyös és kívánatos.

Felhasznált irodalom

- Abdelsalam, O., Elamer, A. A., Alhaj-Ismael, A., Khasharmeh, H., & McMillan, D. G. (2024). Trust matters: A global perspective on the influence of trust on bank market risk. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 92, 101959. <https://doi.org/10.1016/j.intfin.2024.101959>
- Adongo, C. A., Badu-Baiden, F., & Boakye, K. A. A. (2017). The tourism experience-led length of stay hypothesis. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 18, 65–74. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2017.02.003>
- Agarwal, S., Page, S. J., & Mawby, R. (2021). Tourist security, terrorism risk management and tourist safety. *Annals of Tourism Research*, 89, 103207. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103207>
- Antal Z. (2024). A paksi atomerőmű védelmének biztonsági alapvetései. *Polgári Védelmi Szemle*, 16, pp. 5–25. https://mpvsh.hu/pv_szemlek/pvszemle2024/index.html
- Arias, J., Maquieira, C., & Jara, M. (2020). Do legal and institutional environments matter for banking system performance? *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 33(1), 272–293. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1666023>
- Aubert A., Gonda T., Jónás-Berki M., & Mókusné P. A. (2020). A turisztikai desztinációk életciklus-problematikája: az Orfűi példa. *Földrajzi Közlemények*, 144(1), pp. 65–80. <https://doi.org/10.32643/fk.144.1.7>
- Bak G., & Kelemen-Erdős A. (2022). Az Y generáció biztonságtudatossága – Interjútanulmányok. In Molnár D., Molnár D., & Nagy A. Sz. (Szerk.), *Tavaszi Szél 2022 / Spring Wind 2022 Tanulmánykötet I.* (pp. 73–81). Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ).
- Bak G., & Kiss S. (2021). A biztonságtudatosság szisztematikus szakirodalmi áttekintése. *Hadménök*, 16(4), pp. 83–94. <https://doi.org/10.32567/hm.2021.4.7>

- Bérczi L., & Pócsik A. (2023). Halálos áldozatot követelő tüzesetek elemzése. *Védelem Tudomány a Katasztrófavédelem Online Szakmai, tudományos folyóirata*, 2(1), 1-16. <https://ojs.mtak.hu/index.php/vedelemtudomany/article/view/13039>
- Berek L., Berek T., & Berek L. (2016). *Személy- és vagyonbiztonság. ÓÉ-BGK 3071*. Óbudai Egyetem. pp. 7.
- Berek T. (2021). Keresztényüldözés és nukleáris fegyverkezés államon belül. In Ujházi L., Boér Z., Kaló J., & Petruska F. (Szerk.), *Budapest-jelentés a keresztényüldözésről 2021* (pp. 285–294). Mondat Kft.
- Berek, T. (2024). Integrated physical protection of emergency water production facilities. In Kovács, T. A., Nyikes, Z., Berek, T., Daruka, N., & Tóth, L. (Eds.), *Critical infrastructure protection in the light of the armed conflicts* (pp. 329–340). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-47990-8_29
- Besenyő, J. (2024). Terrorist threats to African hospitals. In Kovács, T. A., Nyikes, Z., Berek, T., Daruka, N., & Tóth, L. (Eds.), *Critical infrastructure protection in the light of the armed conflicts* (pp. 67–80). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-47990-8_7
- Besenyő J., Gergő Juhász P., Juhászné V. Sz., & Szeremley Cs. (2022). Élelmiszer-önellátás és önellátásra hajlandósága eltérő lélekszámú településeken. *Biztonságtudományi Szemle*, 4(2), pp. 77–94. <https://biztonsagtudomanyi.szemle.uni-obuda.hu/index.php/home/article/view/287>
- Besenyő, J., & Kalo, O. (2024). Illegal migration into Europe, on the Western Mediterranean. In Karadeli, C. (Ed.), *Border security in contested environments* (pp. 31–55). Centre of Excellence Defence Against Terrorism.
- Besenyő, J., & Sinkó, G. (2022). Combating piracy strategically: Analysing the successes and challenges of NATO and EU interventions off the Somali coast. *South African Journal of International Affairs*, 29(3), pp. 413–434. <https://doi.org/10.1080/10220461.2022.2125064>
- Besenyő, J., & Sólyomfi, A. (2020). The relationship between terrorism and tourism. In Çolak, O., & Gümüş Özuyar, S. E. (Eds.), *Selected topics on defence economics and terrorism*.
- Besenyő, J., & Sólyomfi, A. (2024). Mali: Safe heaven to terrorist? In Korotayev, A., Issaev, L., & Besenyő, J. (Eds.), *Terrorism and political contention: New perspectives on North Africa and the Sahel region* (pp. 153–167). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53429-4_8
- Boda, P., & Nagy, R. (2019). The elements of combined forwarding in Hungary, the sensitivity and resilience of the elements against the impacts of disasters. *National Security Review*, 2, pp. 94–115. https://www.knbsz.gov.hu/hu/letoltes/szsz/2019_2_NSR.pdf
- Bodnár L., & Teknős L. (2024). Természeti katasztrófák és az éghajlatváltozás kapcsolatának elemzése – kiemelten az erdőtűzek hatásaira, bekövetkezési gyakoriságára. In Huszár A., Pál-völgyi T., Schaffhauser T., & Tálás P. (Szerk.), *Klimaváltozás és biztonság Magyarországon: Összefoglaló jelentés* (pp. 105–122). Green Policy Center.
- Boruzs H. (2024). A kritikus infrastruktúrák fizikai védelmi sajátosságai Magyarországon – a fegyveres biztonsági őrsg. *Biztonságtudományi Szemle*, 6(1), pp. 3–17. <https://biztonsag-tudomanyi.szemle.uni-obuda.hu/index.php/home/article/view/399>

- Brown, C. B. (2015). Tourism, crime and risk perception: An examination of broadcast media's framing of negative Aruban sentiment in the Natalee Holloway case and its impact on tourism demand. *Tourism Management Perspectives*, 16, pp. 266–277. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2014.12.001>
- Bugyáki A. (2023). A pénzmosás gyakorlata a szervezett bűnözés és a terrorizmus összefonódásában. *Nemzet és Biztonság*, 16(1), pp. 76–91. <https://doi.org/10.32576/nb.2023.1.5>
- Cartier, E. A., & Taylor, L. L. (2020). Living in a wildfire: The relationship between crisis management and community resilience in a tourism-based destination. *Tourism Management Perspectives*, 34, 100635. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100635>
- Curzio, G. (1995). Money, trust and central banking. *Journal of Economics and Business*, 47(2), pp. 171–185. [https://doi.org/10.1016/0148-6195\(94\)00047-H](https://doi.org/10.1016/0148-6195(94)00047-H)
- Csiszárík-Kocsir Á. (2023). A pénzügyi tudatosság és a generációs hovatartozás hatása a magyarok megtakarításképzésére. *Polgári Szemle*, 19(1–3), pp. 206–225. <https://doi.org/10.24307/psz.2023.0910>
- Dayour, F., Adongo, C. A., & Kimbu, A. N. (2020). Insurance uptake among small and medium-sized tourism and hospitality enterprises in a resource-scarce environment. *Tourism Management Perspectives*, 34, 100674. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100674>
- Elfeituri, H. (2022). Banking stability, institutional quality, market concentration, competition and political conflict in MENA. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 76, 101476. <https://doi.org/10.1016/j.intfin.2021.101476>
- Földi L. (2021). Környezetbiztonság. In Tóth P., Csiki Varga T., Etl A., & Berzsenyi D. (Szerk.), *A globalizált világ kihívásai* (pp. 35–50). Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Gáti J. (2023). Szilvay Kornél mérnöki alkotásai. In Nagy R. (Szerk.), *Szilvay Kornél Tűzvédelmi Konferencia* (pp. 20–35). Óbudai Egyetem, Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar. <https://bgk.uni-obuda.hu/wp-content/uploads/2023/03/Szilvay-Kornel-Tuzvedelmi-Konferenciakiadvany-2023-PDF.pdf>
- Gazdag F., & Remek É. (2018). *A biztonsági tanulmányok alapjai*. Dialóg Campus Kiadó.
- Ghaliá, T., Fidrmuc, J., Samargandi, N., & Sohag, K. (2019). Institutional quality, political risk and tourism. *Tourism Management Perspectives*, 32, 100576. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2019.100576>
- Goddard, J., & Wilson, J. (2016). *Banking*. Oxford University Press.
- Gonda, T. (2024). The importance of infrastructure in the development of accessible tourism. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, 8(2), pp. 262–275. <https://doi.org/10.24294/jipd.v8i2.2735>
- Gyaraki R. (2022). A biztonságtudatosság szerepe, avagy kérdések a kiberbiztonságról. *Magyar Rendészet*, 2022(2), pp. 165–175. <https://doi.org/10.32577/mr.2022.2.16>
- Halász, L., & Földi, L. (2019). New tendencies in global climate change and their effects on the climate of Hungary. *Hadmérnök*, 14(1), pp. 99–107. <https://doi.org/10.32567/hm.2019.1.9>
- Huang, S. M., Hu, Q., Behara, R. S., & Chu, W. C. (2011). IT governance: Objectives and assurances in internet banking. *Advances in Accounting*, 27, pp. 406–414. <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2011.08.001>

- Ilesanmi, K. D., & Tewari, D. (2019). Management of shadow banks for economic and financial stability in South Africa. *Cogent Economics & Finance*, 7(1), 1568849. <https://doi.org/10.1080/23322039.2019.1568849>
- Issah, M., Antwi, S., Antwi, S. K., & Amarh, P. (2022). Anti-money laundering regulations and banking sector stability in Africa. *Cogent Economics & Finance*, 10(1), 2069207. <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2069207>
- Jenei Gy. (2023). Az alsócsernátoni Haszmann Pálról elnevezett múzeum története, nemzeti jelentősége – Haszmann Pál Péter emlékére. *Polgári Szemle*, 19(1–3), pp. 312–326. <https://doi.org/10.24307/psz.2023.0917>
- Keller K., & Tóth-Kaszás N. (2021). A turizmusbiztonság megjelenése az EU tagállamainak turisztikai stratégiáiban. *Vezetéstudomány – Budapest Management Review*, 52(6), pp. 51–61. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2021.06.03>
- Kumar, R., Sharma, S., Vachhani, C., & Yadav, N. (2022). What changed in the cyber-security after COVID-19? *Computers & Security*, 120, 102821. <https://doi.org/10.1016/j.cose.2022.102821>
- Ladhari, R., Souiden, N., & Ladhari, I. (2011). Determinants of loyalty and recommendation: The role of perceived service quality, emotional satisfaction and image. *Journal of Financial Services Marketing*, 16, pp. 111–124. <https://doi.org/10.1057/fsm.2011.10>
- Lőrincz K., Mátyás Sz., & Keller K. (2023). A biztonság, bizalom, felelősség kihívásai az urbanus térben. In Michalkó G., Németh J., & Birkner Z. (Szerk.), *A biztonság szerepe a turisztikai termékfejlesztésben és -menedzsmentben* (pp. 129–145). Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft.
- Lőrincz L., & Berek T. (2023). Intézményi műtárgyvédelem biztonsági kamerarendszerek. *Biztonságtudományi Szemle*, 5(4), pp. 29–41. <https://biztonsagtudomanyi.szemle.uni-obuda.hu/index.php/home/article/view/394>
- Lőrinczné B. E. (2022). A Nyugat-Balkán transznacionális biztonságpolitikai kihívásai. *Nemzet és Biztonság*, 15(3), pp. 38–53. <https://doi.org/10.32576/nb.2022.3.3>
- Macaulay, T. (2008). Assessing operational risk in the financial sector, using interdependency metrics. *International Journal of Critical Infrastructure Protection*, 1, pp. 99–110. <https://doi.org/10.1016/j.ijcip.2008.08.008>
- Manrique-de-Lara-Peñate, C., Gallego, M. S., & Valle Valle, E. (2022). The economic impact of global uncertainty and security threats on international tourism. *Economic Modelling*, 113, 105892. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2022.105892>
- Matolcsy Gy. (2021). A magyar gazdaság, az MNB változó erőtere és annak okai. *Polgári Szemle*, 17(4–6), pp. 6–13. <https://doi.org/10.24307/psz.2021.1203>
- Mátyás Sz. (2020). A turisták sérelmére elkövetett leggyakoribb jogsértések. In Michalkó G., Németh J., & Ritecz Gy. (Szerk.), *Turizmusbiztonság* (pp. 207–222). Dialóg Campus.
- Mbama, C. I., & Ezepue, P. O. (2018). Digital banking, customer experience and bank financial performance: UK customers' perceptions. *International Journal of Bank Marketing*, 36(2), pp. 230–255. <https://doi.org/10.1108/IJBM-11-2016-0181>

- Michalkó G. (2020). A biztonság szerepe a turizmus rendszerében. In Michalkó G., Németh J., & Ritecz Gy. (Szerk.), *Turizmusbiztonság* (pp. 15–26). Dialóg Campus.
- Misal, H., Koundouri, P., Remoundou, K., & Tzouvelekas, V. (2023). Assessing public preferences for a wildfire mitigation policy in Crete, Greece. *Forest Policy and Economics*, 153, 102976. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2023.102976>
- MNB. (2022). *Fizetési rendszer jelentés 2022*. <https://www.mnb.hu/letoltes/fizete-si-rendszer-jelente-s-2022.pdf>
- Muhoray Á. (2024). A polgári védelmi feladatok a védelmi és biztonsági törvény értelmezésében. *Polgári Védelmi Szemle*, 16, pp. 16–23. https://mpvsz.hu/pv_szemlek/pvszemle2024/index.html
- Musavengane, R., Siakwah, P., & Leonard, L. (2020). The nexus between tourism and urban risk: Towards inclusive, safe, resilient and sustainable outdoor tourism in African cities. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 29, 100254. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2019.100254>
- Nagy R. (2021). Járványok és kihívások napjainkban. In Bodnár L., & Heizler Gy. (Szerk.), *Konferenciakiadvány: Természeti Katasztrófák Csökkentésének Világnapja Nemzetközi Tudományos Konferencia* (pp. 288–300). Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület.
- Nagy R. (2023a). Az ivóvízellátás egyes környezetbiztonsági szempontjai. *Hadmérnök*, 18(1), pp. 69–78. <https://doi.org/10.32567/hm.2023.1.5>
- Nagy R. (2023b). A munkahelyi kémiai ártalmak és az iparbiztonság. *Polgári Védelmi Szemle*, 15, pp. 45–57. https://mpvsz.hu/pv_szemlek/pvszemle2023/index.html
- Nagy R. (2023c). Az ingerlő harcanyagok rendészeti alkalmazásának egyes aspektusai. *Beliügyi Szemle*, 71(2), pp. 351–367. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.2.4>
- Nagy R. (2023d). Változó tendenciák a tűzvédelem és biztonságtechnikai mérnökképzés integritásában. In Kiss G. (Szerk.), *30th Anniversary Conference of the Safety and Security Engineering Education: A biztonságtechnikai mérnök képzés 30 évi jubileumi konferenciája* (pp. 91–97). Óbudai Egyetem.
- Nagy R. (2024). A termikus jelenségek alkalmazása a tűzjelzésben. *Biztonságtudományi Szemle*, 6(1), pp. 54–64. <https://biztonsagtudomanyi.szemle.uni-obuda.hu/index.php/home/article/view/439>
- Neger, C., León-Cruz, J. F., & Gössling, S. (2024). The tourism fire exposure index for the European Union. *Tourism Management*, 103, 104901. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2024.104901>
- Rácz A. (2023a). A magyar lakosság utazási szokásai: 2018. május–2019. június. In Rácz A. (Szerk.), *Terepen: tanulmányok az alkalmazott társadalomkutatások tárgyköréből* (pp. 85–100). Belvedere Meridionale.
- Rácz A. (2023b). Magyarország országképe és a turizmusbiztonsággal kapcsolatos attitűdök empirikus vizsgálata 2018-ban. In Rácz A. (Szerk.), *Terepen: tanulmányok az alkalmazott társadalomkutatások tárgyköréből* (pp. 101–123). Belvedere Meridionale.
- Resperger, I. (2016). The Islamic state and its aims. A possible strategy for the fight against asymmetric warfare. *Journal of Eastern-European Criminal Law*, 1, pp. 103–112. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=890515>

- Resperger I., & Szolga R. (2022). A V4-országok stratégiai tervezése és az alkotmányvédelem kérdései stratégiai dokumentumaikban. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 10(1), pp. 83–101. <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/nbsz/article/view/5433>
- Rodrigues, J. F. C., Ferreira, F. A. F., Pereira, L. F., Carayannis, E. G., & Ferreira, J. J. M. (2022). Banking digitalization: (Re)Thinking strategies and trends using problem structuring methods. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 69(4), pp. 1585–1597. <https://doi.org/10.1109/TEM.2020.2993171>
- Ronkainen, I. A. (1983). The conference on security and cooperation in Europe: Its impact on tourism. *Annals of Tourism Research*, 10, pp. 489–491. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(83\)90065-8](https://doi.org/10.1016/0160-7383(83)90065-8)
- Seabra, C., Reis, P., & Abrantes, J. L. (2020). The influence of terrorism in tourism arrivals: A longitudinal approach in a Mediterranean country. *Annals of Tourism Research*, 80, 102811. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.102811>
- Singh, A. N., Gupta, M. P., & Ojha, A. (2014). Identifying critical infrastructure sectors and their dependencies: An Indian scenario. *International Journal of Critical Infrastructure Protection*, 7(2), pp. 71–85. <https://doi.org/10.1016/j.ijcip.2014.04.003>
- Solti I. (2024). Nemzetbiztonság mint kutatási terület irányai és kilátásai. *Belügyi Szemle*, 72(5), pp. 835–848. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i5.pp835-848>
- Hadtudományi lexikon*. (2019). Dialóg Campus. p. 100.
- Somogyi T. (2023). A készpénz-ellátás jelentősége és biztosítása Magyarországon és Írországonban. *Biztonságtudományi Szemle*, 5(3), pp. 63–75. <https://biztonsagtudomanyi.szemle.uni-obuda.hu/index.php/home/article/view/359>
- Somogyi T. (2024). Wildfire Partners – Az erdőtűz elleni védekezés egy amerikai módja. *Biztonságtudományi Szemle*, 6(1, különszám), pp. 41–52. <https://biztonsagtudomanyi.szemle.uni-obuda.hu/index.php/home/article/view/413>
- Somogyi, T., & Nagy, R. (2023). Formal banking and financial inclusion to weaken hawala and serve counter-terrorism. *National Security Review*, 2, pp. 29–42. https://www.knbsz.gov.hu/hu/letoltes/szsz/2023_2_NSR.pdf
- Sönmez, S. F. (1998). Tourism, terrorism and political instability. *Annals of Tourism Research*, 25(2), pp. 416–428. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(97\)00093-5](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(97)00093-5)
- Senoamadi, W. (2022). Making South African tourism safe. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 11(2), pp. 1734–1749. https://www.ajhtl.com/uploads/7/1/6/3/7163688/article_5_se2_1734-1749.pdf
- Teknős L. (2024). Természeti katasztrófák tendenciális változásainak elemzése, értékelése. *Belügyi Szemle*, 72(2), pp. 45–56. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2024.2.5>
- Tokodi P. (2022). A Magyarországra érkező külföldiek turizmusbiztonsággal kapcsolatos percepciói. *Turizmus Bulletin*, 22(2), pp. 3–14. <https://doi.org/10.14267/TURBULL.2022v22n2.2>
- Tózsér A. (2021a). A Magyarország és Szerbia közti határ menti turisztikai projektek hatása a Vajdaság turisztikai fejlődésére. *Turizmus Bulletin*, 21(2), pp. 77–88. <https://doi.org/10.14267/TURBULL.2021v21n2.6>

- Tözsér A. (2021b). A Délvidék/Vajdaság turizmusának vizsgálata. *Polgári Szemle*, 17(4–6), pp. 103–118. <https://doi.org/10.24307/psz.2021.1220>
- Veresné R. J., & Berek L. (2022). Kórházak biztonsága és védelme 2. – személy- és vagyonvédelmi eszközök lehetőségei. *Hadmérnök*, 17(1), pp. 1–12. <https://doi.org/10.32567/hm.2022.1.1>
- Windasari, N. A., Kusumawati, N., Larasati, N., & Amelia, R. P. (2022). Digital-only banking experience: Insights from gen Y and gen Z. *Journal of Innovation & Knowledge*, 7(2), 100170. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2022.100170>
- Zhang, F., Lv, Y., & Sarker, M. N. I. (2024). Resilience and recovery: A systematic review of tourism governance strategies in disaster-affected regions. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 103, 104350. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2024.104350>

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: Magyar Turisztikai Ügynökség hivatalos bemutatkozó oldala. <https://mtu.gov.hu/cikkek/bemutakozas/>
- URL2: A Központi Statisztikai Hivatal 27.1.1.14. táblázata a többnapos turisztikai célú belföldi utazások összefoglaló adatairól. https://www.ksh.hu/stadat_files/tur/hu/tur0013.html
- URL3: A Központi Statisztikai Hivatal 27.1.1.5. táblázata a Magyarországra tett külföldi utazások számáról és a hozzájuk kapcsolódó kiadásokról az utazási célok szerint. https://www.ksh.hu/stadat_files/tur/hu/tur0005.html

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Somogyi T., & Nagy R. (2025). A turisztikai és a pénzügyágazat együttműködési lehetőségei a pénzügyi biztonság fokozása érdekében. *Belügyi Szemle*, 73(5), 917–935. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i5.pp917-935>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access

közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Somogyi Tamás, aki a somogyi.tamas@phd.uni-obuda.hu e-mail címen érhető el.